

דף ק.

עין משפט א.

יו"ד סימן ק סעיף ב

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.ג.

יו"ד סימן צב סעיף ג

ה. כשנאסרה החתיכה מחמת החלב נעשית כל החתיכה נבלה ואם בישלה עם אחרות צריך ששים לבטל כולה ואם מכירה משליכה א והאחרות מותרות ואם אינו מכירה הרוטב מותר ב והחתיכות אסורות אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד ג דאינה בטלה בכה"ג.

יו"ד סימן קא סעיף א

א. חתיכה הראויה להתכבד ד דינה כבריה שאפי' באלף לא בטלה. ואפי' אם חתיכת האיסור שנתערבה אסורה בהנאה ה. יש לה דין חתיכה

א. כשיש ששים נגד החתיכה. ש"ך ס"ק ט'.
 ב. כשיש ששים בחתיכות וברוטב. ש"ך שם. והיינו ששים בחתיכות וברוטב נגד החתיכה האסורה שאז הרוטב מותר וכל החתיכות אסורות מספק לפי שאין אנו מכירין אותה חתיכה האסורה אבל אם יש חתיכות שאין להסתפק בהם כגון שהחתיכה האסורה היה בה עצם, אלו שאין בהם עצם מותרות כיון שיש ששים נגד אותה חתיכה האסורה. כף החיים אות י"ב.
 ג. כדקיי"ל בסי' ק"א סעיף ב' דבשר בחלב הוי איסור מחמת עצמו ואם היא ראויה להתכבד לא בטל אפי' באלף ואם אינה ראויה להתכבד בטלה ברוב, כמו בסי' ק"ט. ש"ך ס"ק ט'. וכל חתיכה שאינה ראויה להתכבד אותה חתיכה מותרת ממ"נ דאם זו היא החתיכה האסורה הרי בטלה ברוב כיון שאינה ראויה להתכבד ואם אינה חתיכת האיסור א"כ היא מותרת. כף החיים אות י"ד.
 ד. מסקנת הגמ' על המשנה דחתיכת נבילה בדף ק'. והיינו שראויה להתכבד בה לפני אורחים, שם בחולין ק' ע"א. ובענין בפני האורחים שרגילים אנשים מכובדים לאכול חתיכה זו והיינו ארחים יקרים וחשובים. כף החיים אות א'. וגם חתיכת נבילה הגם שאינה ראויה להתכבד בפני אורח ישראל מ"מ בפני גוי ראויה, ועוד אפי' בבשר בחלב שאסורה בהנאה גם בפני גוי מ"מ אם תתבטל תהיה ראויה להתכבד.
 ודוקא החתיכה עצמה אינה בטילה אפי' באלף אבל טעמה בטל בששים כמו בדין בריה.
 ה. כגון חתיכת בשר בחלב דאסורה בהנאה אוסרת תערובתן אפי' באלף בהנאה בלא ניכרת, אבל מותר למוכרן לגוי חוץ מדמי איסור שבו. ש"ך ס"ק א'. והוא באין לחוש שימכרנה לישראל. גם בבשר בחלב טעמו בטל בששים רק החתיכה עצמה אם ראויה להתכבד לא בטילה אפי' באלף.

הראויה להתכבד שאם תתבטל היתה מותרת^ו וראויה להתכבד.

הגה: אפי' אינה אסורה רק מדרבנן.

הגה: אם הוא ספק אם ראויה להתכבד או לא, הולכים להקל אפי' באיסור תורה.

יו"ד סימן צב סעיף ד

עין משפט ד.

ו. לא אמרו החתיכה בעצמה נעשית נבלה אלא בבשר בחלב^ז, אבל לא בשאר איסורים כגון כזית חלב^ח שנבלע בחתיכת בשר ואין בה ששים לבטלו ונאסרה ואח"כ בישלה עם אחרות אין צריך אלא ששים כדי הכזית חלב ואז אפי' החתיכה עצמה מותרת^ט.

ו. ודוק שהיתה מותרת גם באכילה אם תתבטל אבל חתיכת בשר בחלב שנתערבה עם ב' חתיכות נבילה מותרים בהנאה בזה חכמים לא עשו גזירה דאם תתבטל שהרי גם אחרי ביטולה מותרת רק בהנאה וא"כ אין לה דין חתיכה ראויה להתכבד שאינה בטילה, וכל שאינו ראוי להתכבד לכל אדם לא הוי ראוי להתכבד אפי' שכאן מותרת לגוי. כף החיים אות ו'.

ז. אוקימתא בגמ' חולין דף ק'. והטעם כתבו הפוסקים משום דבשר בחלב כל אחד בפני עצמו מותר וכשהם שניהם ביחד אסור הילכך הבשר בעצמו נעשה איסור משא"כ בשאר איסורים. ש"ך ס"ק י'.

ואפי' בבשר בחלב לא אמרין חנ"נ כי אם בבשר שנתערב עם חלב ואז הכל נעשה נבלה אבל אם נתערבו הבשר וחלב ונעשה נבלה ואח"כ נתערבו בתבשיל של קטניות אין אומרים שכל הקטניות נעשו נבלה וצריך ששים נגד כל הקטניות אלא צריך ששים נגד הבשר עם החלב, כלומר שאחרי שחתיכה נעשית נבילה בבשר בחלב אינה חוזרת לעשות גם דברים אחרים שהתערבה בהם לחתיכת נבילה, רק בעירוב ראשון שזה גוף האיסור נעשה נבילה אבל לא בדבר אחר. אולם דעת השו"ע בסי' ק"ג סעיף ז' בקדירה שבלועה מבשר וחלב וקודם שעברה לילה אחת הוחמו בה מים נחשבת לבת יומא והיינו שאותם מים נעשו כנבלה, וכמ"ש הט"ז והש"ך שם, ומשמע דאם בשר בחלב נתערבו ואח"כ נתערב בבצלים או בקטניות ואין בהם ששים כנגד בשר בחלב נעשו הכל לחתיכת נבילה ואם נפלו לתבשיל אחר צריך ששים נגד כל הבצלים או הקטניות, והגם שהפר"ח והפר"ת השיגו על דברי השו"ע שם וס"ל דהבצלים לא נעשו נבילה, מ"מ יש להחמיר כדברי מרן השו"ע והרמ"א שהסכים שם לדבריו, אבל בהפ"מ או לכבוד שבת יש לסמוך על המתירין. כף החיים אות ח"י.

ח. ודוק חלב שנבלע בחתיכת בשר אבל חלב שנבלע בגבינה או רוטב נבילה בגבינה הו"ל בשר בחלב שהרי גם בחלב ונבילה לוקין על בישולם, כמו שפסק הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות.

ט. אמנם בסי' ק"ו סעיף א' כתב שהחתיכה עצמה אסורה לפי שהאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי, וכך הסכים הרמ"א שם, ובט"ז בס"ק י'. והש"ך שם בס"ק א', ואף שיש כמה

הגה: וי"א דבכל האיסורים ^י אמרינן חתיכה נעשית נבלה וכן המנהג הפשוט ואין לשנות, ודוקא אם האיסור דבוק בחתיכת ההיתר או כגון שהחתיכה רותחת ^ז כולה מחוץ לרוטב ונפל עליה איסור, אבל אם מקצת החתיכה בתוך הרוטב וגם אין האיסור דבוק בו, לא אמרינן חתיכה נעשית נבלה ומצטרפת כל הקדירה לבטל האיסור.

מ"מ יש להחמיר ולאסור אותה חתיכה ^ל, וכל זה בשאר איסורים אבל בבשר בחלב אע"פ שאין האיסור דבוק או מקצת החתיכה תוך הרוטב ^מ ג"כ אמרינן חתיכה נעשית נבילה.

הגה: י"א דלא אומרים חתיכה נעשית נבלה אם נתערב איסור לח בהיתר לח ^נ

חילוקים לתרץ, העיקר הוא שהחתיכה עצמה אסורה. כף החיים אות י"ט. וכל זה אפי' לדעת השו"ע שאין חתיכה נעשית נבילה בשאר איסורים, אבל לדעת הרמ"א שגם בשאר איסורים נעשית נבילה א"כ ודאי שהחתיכה עצמה אסורה כי נעשית נבילה. כף החיים אות כ'.

^י. דעת התוס' והסמ"ק והמרדכי, ומ"מ לכו"ע אינו אלא מדרבנן, וכ"כ הר"ן דבשאר איסורים הוי מדרבנן. ט"ז ס"ק י"א, וש"ך ס"ק י"ב. מיהו הכנה"ג כתב דזו סברת הר"ן, אבל שאר פוסקים ס"ל דאף בשאר איסורים חנ"נ מדאורייתא. כף החיים אות כ"א.

ומה שסיים הרמ"א דכן המנהג הפשוט היינו לבני אשכנז אבל הספרדים אין להם אלא דברי מר"ן השו"ע דאין חנ"נ בשאר איסורים רק בבשר בחלב. כף החיים אות ט"ז.

ואפי' באיסור דרבנן אמרינן בו חנ"נ. ט"ז ס"ק י"א, ודלא כהפ"ח. ועיין בב"י בסי' ק' בסופו, ודעת הרמב"ם בפ' ט"ו ממאכלות אסורות והביאו הב"י בסי' צ"ט דבאיסור דרבנן כגון בשר חיה ועוף עם חלב אין אומרים בו חנ"נ, וכן הסכים הפ"ח באות י"ז וכתב כי היא ג"כ דעת מר"ן, וכיון שבדעת מר"ן איכא פלוגתא וגם רבו האוסרים יש להחמיר גם באיסור דרבנן אם לא בהפ"מ או לכבוד שבת. כך הסיק בכף החיים אות כ"ג.

^כ. אבל אם מתחילה נפלה החתיכה לחלב צונן ואח"כ נפלה לתבשיל של בשר, פשוט שמהני הבשר עצמו עם שאר התבשיל לבטל החלב מאחר שלא נאסרה החתיכה רק עד שבאה לתבשיל הרוחח ואז מאותו רגע מתחיל האיסור בחתיכה ומתחיל גם הביטול בכל מה שבקדירה. כף החיים אות כ"ד.

ואפי' אם יגביה החתיכה שנפל עליה החלב בצונן מקודם ויוציא אותה מהקדירה בעודה רותחת ואפי' קודם שנדע מנפילת האיסור, מותרת אם יש ששים כנגד טיפת החלב הואיל והותרה החתיכה לאוכלה עם שאר תבשיל ע"כ לא תאסר עוד מאיסור זה כלל כי הטעם מועט שנשאר בה שהוא פחות מששים אינו אסרה. ט"ז ס"ק י"ג.

^ל. דמספקא ליה לרמ"א אי כרש"י אי כר"י, אבל בשאר הקדירה לא רצה להחמיר כיון שיי"א דאין חנ"נ בשאר איסורים רק בבשר בחלב. ש"ך ס"ק י"ג.

^מ. והיינו שניער אח"כ עד שנכנסה כולה לתוך הרוטב דאם לא כן לא נעשית נבילה לאסור שאר הקדירה. ש"ך ס"ק י"ג.

^נ. דדוקא בנתערב איסור לח בהיתר יבש אמרינן חנ"נ מטעם שהאיסור ניכר ומובדל. אבל לא כשנתערב איסור לח בהיתר לח כגון יין נסך ביין כשר או חלב בשומן ואח"כ נתערב הכל להיתר אחר ואין חילוק כבר אם ההיתר האחר לח או יבש. ש"ך ס"ק י"ד. וטעם הדבר

ואח"כ נתערב הכל בהיתר אחר אין צריכין רק ששים נגד האיסור שנפל, ויש לסמוך על זה בשאר איסורים בהפ"מ אבל לא בבשר בחלב.^ס

הגה: אם נתערב יבש ביבש^ע לא אמרינן בשום איסור חתיכה נעשית נבילה^פ, ועיין בסי' צ"ט.

הגה: כלי הנאסר מבליעת איסור לא אומרים בו חתיכה נעשית נבילה^ז ולא בעינן רק ששים נגד האיסור שבלע.

דבדבר צלול ולח לא שייך בו בליעה אלא נבלל ונתערב האיסור עם ההיתר יפה. כף החיים אות כ"ח.

ס. כלומר אם נתבשל כזית בשר בחלב שאין בו ששים נגד הבשר נעשה כל החלב נבילה ואם נתערב חלב זה בחלב אחר צריך ששים כנגדו ולא רק כנגד הכזית בשר שנפל בהתחלה בתוכו. וכ"כ בחו"ד בביאורים אות י"א.

ע. פירוש שלא בדרך בישול יחד שאז דינו שבטל האיסור ברוב, וע"כ אם נתערב מתחילה שלא ברוב א"צ אח"כ רוב נגד כל התערובת, אבל אם נתבשלו יחד ודאי אמרינן חתיכה נעשית נבילה וצריך ששים בהיתר נגד כל החתיכה. ט"ז ס"ק ט"ז.

ואם בישל כזית נבילה עם כזית היתר בתוך ששים זיתים רוטב דהרוטב מותר והבשר אסור דחד בחד לא בטיל כמו יבש ביבש, ואם נפל אח"כ עוד חתיכת זית היתר כל החתיכות מותרות דלא נעשית נבילה ביבש ומטעם זה הרוטב מותר אף שאין בו פעמים ששים כנגד ב' החתיכות דיבש ביבש לא נעשה נבילה, ממשבצות זהב אות ט"ז. כף החיים אות ל"א. וכן אם חתיכה נאסרה מחלב ונ"נ מן התורה ונתערב אח"כ יבש ביבש עם ב' חתיכות של היתר בטל ברוב ובתנאי שיהיה עכ"פ ששים בכולם נגד החלב שאל"כ יש לגזור שמא יבשלם ויתן טעם, ועיין בסי' ק"ט סעיף א' וב' עוד בענין זה. כף החיים אות ל"ב.

פ. אלא כל שניתוסף אח"כ היתר הוי בנתערב כן מתחילה ודינו בסי' ק"ט. ש"ך ס"ק ט"ז. ולענין מליחה אם אמרינן חנ"נ לדברי הרמ"א עיין בסי' ק"ה, ובכף החיים שם אות קי"ד. דבר שנאסר בו כדי קליפה כגון במליחה וכיוצא אין בו דין חנ"נ כך הסכים הש"ך בסי' כ"ב ס"ק י' דלא כיש חולקים בזה. פר"ח אות י"ז. וה"ה לסוברים במקום קליפה צריך נטילה אין חנ"נ.

צ. עיין בסי' צ"ח סעיף ה'. כמה חילוקים בזה.